

Рішення
разової спеціалізованої вченої ради
про присудження ступеня доктора філософії

Здобувач ступеня доктора філософії Віктор БОБРОВ, 1981 року народження, громадянин України, освіта вища: закінчив у 2005 році Міжнародний науково-технічний університет за спеціальністю «Правознавство», аспірант Уманського національного університету Міністерства освіти і науки України, м. Умань, виконав акредитовану освітньо-наукову програму «Агрономія».

Разова спеціалізована вчена рада, утворена наказом Уманського національного університету Міністерства освіти і науки України, м. Умань, від 28 травня 2026 року № 01-05/62, у складі:

Голови разової

спеціалізованої вченої ради – Ярослава РЯБОВОЛА, доктора сільськогосподарських наук, доцента, доцента кафедри рослинництва імені О.І. Зінченка, Уманський національний університет;

Рецензентів – Віталія КРАВЧЕНКА, кандидата сільськогосподарських наук, доцента, завідувача кафедри рослинництва імені О. І. Зінченка, Уманський національний університет;

Сергія РОГАЛЬСЬКОГО, кандидата сільськогосподарських наук, доцента, доцента кафедри рослинництва імені О. І. Зінченка, Уманський національний університет;

Офіційних опонентів – Лариси СТОРОЖИК, доктора сільськогосподарських наук, професора, члена-кореспондента НААН України, головного наукового співробітника відділу селекції і насінництва сільськогосподарських культур, Інститут біоенергетичних культур і цукрових буряків НААН України;
Олександра МАЗУРА, кандидата сільськогосподарських наук, доцента, завідувача кафедри рослинництва та садівництва, Вінницький національний аграрний університет,

на засіданні 31 липня 2026 року прийняла рішення про присудження ступеня доктора філософії з галузі знань 20 Аграрні науки та продовольство Віктору БОБРОВУ на підставі публічного захисту дисертації «Удосконалення елементів агротехнології квасолі звичайної в Правобережному Лісостепу України» за спеціальністю 201 Агрономія.

Дисертацію виконано в Уманському національному університеті Міністерства освіти і науки України, м. Умань.

Науковий керівник – Лідія КОНОНЕНКО, кандидат сільськогосподарських наук, доцент, Уманський національний університет, доцент кафедри рослинництва імені О. І. Зінченка.

Дисертацію подано у вигляді спеціально підготовленого рукопису.

Дисертація відповідає вимогам п. 6 Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії, затвердженого Постановою КМУ від 12.01.2022 № 44 (зі змінами).

Результати досліджень дисертаційної роботи опубліковано в 12 наукових працях, з них – п'ять статей у наукових виданнях, включених на дату опублікування до переліку наукових фахових видань України, 7 – матеріали конференцій.

Наукові публікації, зараховані за темою дисертації, відповідають вимогам пунктів 8, 9 Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії, затвердженого Постановою КМУ від 12.01.2022 № 44 (зі змінами):

1. Любич В. В., Бобров В. С., Мороз Л. М., Марченко Т. М. Урожайність і якість різних сортів квасолі. *Новітні агротехнології*. 2023. Т. 11. № 2. DOI: <https://doi.org/10.47414/na.11.2.2023.285752>

2. Євчук Я. В., Кононенко Л. М., Вишинський А. В., Бобров В. С. Вплив добавок рослинного походження на якісні показники хліба оздоровчого призначення. *Збірник наук. пр. Уманського НУС*. 2023. Вип. 103, ч. 1. С. 281–291. DOI: 10.32782/2415-8240-2023-103-1-281-291

3. Кононенко Л. М., Бобров В. С., Фізико-хімічні та технологічні властивості квасолі різних груп стиглості. *Збірник наук. пр. Уманського НУС*. 2025. Вип. 106, ч.1. С. 293–303. DOI: [10.32782/2415-8240-2025-106-1-293-303](https://doi.org/10.32782/2415-8240-2025-106-1-293-303)

4. Кононенко Л. М., Бобров В. С. Морфометричні показники рослин агроценозу квасолі звичайної в Правобережному Лісостепу України. *Таврійський науковий вісник*. 2025. № 144. С. 88–94. URL: <https://doi.org/10.32782/2226-0099.2025.144.12>

5. Бобров В. С. Біохімічний профіль зерна та вегетативної маси квасолі звичайної. *Аграрні інновації*. 2025. № 31. С. 7–12. DOI <https://doi.org/10.32848/agrar.innov.2025.31.1>

У дискусії взяли участь і висловили зауваження:

Лариса СТОРОЖИК, офіційний опонент, доктор сільськогосподарських наук, професор, член-кореспондент НААН України, головний науковий співробітник відділу селекції і насінництва сільськогосподарських культур, Інститут біоенергетичних культур і цукрових буряків НААН України.

Оцінка позитивна, є зауваження:

1. Доцільно додати після змісту переліт термінів та скорочень.
1. Бажано було вказати частку авторства в опублікованих у співавторстві наукових працях за темою дисертації.
2. У розділі 2 зазначені не всі методики, які застосовувались і використовувались у процесі дисертаційного дослідження.

3. Крім метеорологічних показників, бажано було представити дані вологозабезпечення ґрунту за варіантами досліду, що є важливим для діяльності симбіотичного апарату рослин квасолі. Також, крім посилань на методик визначення фенологічних спостережень, необхідно було зазначити інші – для вимірів, лабораторних аналізів тощо.

4. Оскільки у дослідях насіння квасолі обробляли біологічними препаратами, потребує уточнення щодо внесення азотних добрив та їх вплив на біологічну фіксацію азоту рослинами квасолі.

5. Доцільно обґрунтувати, що обумовлюють собою технологічні елементи, зокрема норма висіву насіння та густота рослин на одиниці площі? Крім цього, не зрозуміло який же варіант був прийнятий за контроль?

6. У розділі 3 автор відмічає, що у посушливі роки прикріплення бобів вище, у вологі – нижче (стор. 99). Доцільно було б відзначити за роками висоту прикріплення бобів, з показниками вологозабезпеченості, що є вирішальною ознакою для механізованого збирання квасолі.

7. «Тривалість вегетаційного періодів росту і розвитку рослин залежно від технологічних прийомів вирощування» доцільно було б проаналізувати середньодобові температури за періодами росту та розвитку рослин квасолі звичайної, адже вони як позитивно, так і негативно впливають на формування продуктивності культури, особливо на формування генеративних та репродуктивних органів. Є недоцільним аналізувати середньодобову температуру повітря, кількість опадів та гідротермічний коефіцієнт у середньому за роки досліджень, так як такий аналіз не показує різницю між роками та не дає змоги комплексну взаємодію погодних умов, сортів та технологічних прийомів, що досліджувались і впливали на ріст, розвиток та формування продуктивності квасолі звичайної.

8. Доцільно було б визначити середньодобові прирости рослин сортів квасолі звичайної і відмітити в які ж періоди культура має найбільш інтенсивний ріст в висоту. Такі дослідження більш глибоко розкрили сутність цього важливого процесу.

9. Встановлення рівня чистої продуктивності фотосинтезу досліджуваних сортів квасолі, підтвердило його синусоїдний характер протягом періоду вегетації, що автор пояснює різними умовами освітлення агроценозів та неоднаковою площею живлення за різної густоти стеблестою. Але потребує уточнення, чи мала на увазі, у даному випадку, порівняльна площа живлення рослин? Адже при цьому за однакової густоти посіву форма площі розміщення рослин значно різниться. Бажано було б конкретизувати.

10. Назва «Динаміка маси загальних та активних бульбочок» є не зовсім вдалою, оскільки за методикою ці показники визначаються як загальна кількість і маса бульбочок та кількість і маса активних бульбочок.

11. У роботі окремі висновки до розділів повторюються із узагальненими висновками дисертації, до того ж формулювання висновків

до розділів мало б бути більш конкретним, із зазначенням новизни або підтвердженням вже відомих даних дослідження.

Олександр МАЗУР, офіційний опонент, кандидат сільськогосподарських наук, доцент, завідувач кафедри рослинництва та садівництва, Вінницький національний аграрний університет.

Оцінка позитивна, є зауваження:

1. У розділі 1 «Огляд наукової літератури» бажано було б більше уваги приділити тим предметам досліджень, які вивчалися у експериментальній частині роботи, а саме сортовим особливостям та нормам висіву. Підрозділ 1.4. «Морфобіологічні особливості квасолі звичайної» було б більш доречно розмістити на початку першого розділу.

2. Підрозділ 2.2.1 «Аналіз кліматичних змін за останні роки» було б більш доречно розмістити перед інформацією щодо гідротермічного режиму за період проведення експериментальних досліджень.

3. У таблиці 3.1 і 4.2. вказується на «Виживаність» у рослин квасолі звичайної більш коректним є термін «збереженість».

4. У табл. 3.2, показано вплив сортових особливостей, передпосівної бактеризації насіння, а також норм висіву на формування густоти рослин у фазу повних сходів (трьохфакторний дослід), проте статистична обробка експериментальних даних представлена у вигляді однофакторного дисперсійного аналізу, що є не зовсім коректним, тим більше на рис. 3.1 представлено частки впливу сорту, біологічних препаратів та норм висіву насіння на густоту агроценозу квасолі звичайної.

5. У табл. 3.5 представлено динаміку кількості бульбочок на коренях залежно від інокуляції насіння та норми висіву сортів квасолі звичайної. Дисертаційна робота, лише б покращилася якби автором було доповнено динаміку маси бульбочок, тривалості симбіозу, а значеннями активного симбіотичного потенціалу (АСП) та питомої активності симбіозу можливо було б визначити кількість симбіотично фіксованого азоту.

6. У табл. 4.1, 4.3 представлено розрахунок трифакторного дисперсійного аналізу за накопиченням сухої речовини, елементів структури врожаю за середніми значеннями 2023-2025 рр., а є більш доречним представити розрахунок Нір у розрізі років досліджень.

7. У таблиці 4.4 потребує пояснення середніх значень за роками досліджень урожайності квасолі звичайної, а саме значень сорту Мавка, яка не відповідає фактичним розрахункам.

8. У розділі 5 «Якісні показники зерна та вегетативної маси квасолі звичайної» у табл. 5.3, 5.4, 5.5. показано залежність якісних показників квасолі звичайної від сортових особливостей, проте не враховано вплив інших факторів досліджень (мікробіологічних препаратів та норм висіву), які досліджувалися у дисертаційній роботі.

Віталій КРАВЧЕНКО, рецензент, кандидат сільськогосподарських наук, доцент, завідувач кафедри рослинництва імені О. І. Зінченка, Уманський національний університет.

Оцінка позитивна, є зауваження:

1. У списку публікацій не вказано частку участі здобувача та співавторів.

2. У дисертації на с. 40 – 49 досить детально представлено аналіз морфо-біологічних особливостей квасолі. Вважаю, що дані матеріали наводити некоректно, адже здобувач не проводив досліджень біологічних особливостей генотипів квасолі. Відповідно це скоротило б обсяг огляду літератури.

3. У методичній частині на с. 66 наведено агрофізичні властивості чорноземів опідзолених важкосуглинкових, проте з тексту розділу не зрозуміло – це дані аналізу автора чи літературні дані. Якщо авторські результати, то потрібно навести за роками.

4. На сторінках 72 – 73 наведено характеристику сортів квасолі, на сторінках 73 – 74 – характеристику досліджуваних біопрепаратів. Проте відсутні посилання на Державні реєстри відповідних об'єктів досліджень.

5. Доцільним було проаналізувати не лише схожість і густоту посівів у фазі повних сходів та технічної стиглості, а й збереженість посівів до збору врожаю. Чому визначали у фазу технічної стиглості, це ж квасоля зернова, а не овочева?

6. В роботі проаналізовано симбіотичну продуктивність сортів квасолі звичайної за кількістю бульбочок в динаміці за фазами росту й розвитку рослин. Проте відсутні дані по активності симбіотичного потенціалу, вмісту леоглобіну в бульбочках та об'ємі фіксованого азоту.

7. Робота тільки виграла б, якби автор проаналізував фракційний склад одержаного врожаю зерна квасолі залежно від досліджуваних факторів.

8. Потребує додаткового пояснення введення розділу 5 «ЯКІСНІ ПОКАЗНИКИ ЗЕРНА ТА ВЕГЕТАТИВНОЇ МАСИ КВАСОЛІ ЗВИЧАЙНОЇ», оскільки схема досліду не відповідає схемі у методичній частині. Наведено узагальнений деталізований аналіз якісних показників зерна квасолі різних груп стиглості.

9. За текстом дисертації систематично допущено неправильне написання назву препарату Ризоактив Бобові – в тексті Ризоактив Бобове.

10. Загальні висновки до дисертації занадто об'ємні (наведені на 6 сторінках). Доцільно їх конкретизувати та скоротити.

Сергій РОГАЛЬСЬКИЙ, рецензент, кандидат сільськогосподарських наук, доцент, доцент кафедри рослинництва імені О. І. Зінченка, Уманський національний університет.

Оцінка позитивна, є зауваження:

1. Бажано вказати у вступі та огляді літератури врожайність і валові збори квасолі в Україні.

2. Бажано конкретизувати на якому дослідному полі (якої кафедри) закладено дослід, коли і ким досліджувався ґрунт.

3. На ст.75 вказано що насіння обробляли біопрепаратами високоефективних штамів бульбочкових бактерій. Яких саме? Якщо це Ризоактив, що застосовується за умовами досліду то зрозуміло, а ще які ПРЕПАРАТИ?

4. У списку використаних джерел до розділу 2 №102 видавництво М.1961 р. російською мовою «Фотосинтетическая деятельность растений в посевах». Варто замінити.

5. Невідповідність між таблицею 3.1 і 3.2 (врахувавши відсотки польової схожості і виживаємості контроль Буковинка за 400 тис. густоти має бути 299,2 тис а в таблиці 3.2 – 331,2

6. Не зрозуміло, чим продуктивність сортів квасолі відрізняється від урожайності квасолі.

7. Розділ 6 собівартість і виробничі витрати – варто уточнити.

8. Загальні висновки до дисертації занадто об'ємні. Доцільно їх конкретизувати та скоротити.

Ярослав РЯБОВОЛ, голова разової спеціалізованої вченої ради, доктор сільськогосподарських наук, доцент, доцент кафедри рослинництва імені О. І. Зінченка, Уманський національний університет.

Оцінка позитивна, без зауважень.

Лідія КОНОНЕНКО, науковий керівник, доцент, кандидат сільськогосподарських наук, доцент кафедри рослинництва імені О. І. Зінченка, Уманський національний університет.

Оцінка позитивна, без зауважень.

Результати відкритого голосування:

«За» – 5 членів ради,

«Проти» – 0 членів ради.

На підставі результатів відкритого голосування спеціалізована вчена рада присуджує Віктору БОБРОВУ ступінь доктора філософії з галузі знань 20 Аграрні науки та продовольство за спеціальністю 201 Агрономія.

Відеозапис трансляції захисту дисертації додається.

Голова разової
спеціалізованої вченої ради

Ярослав РЯБОВОЛ